ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Рівненського ліцею №22
Рівненської міської ради
_____Тетяна БАРДАШ
“___._.” __._____ 2026 року

ПОЛОЖЕННЯ
Рівненського ліцею №22 Рівненської міської ради про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення визначає комплексні процедури, заходи та засади діяльності Рівненського ліцею №22, спрямовані на запобігання, раннє виявлення, реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, зокрема булінгу (цькування), надання допомоги постраждалим особам, застосування заходів виховного впливу та моніторинг їхньої ефективності.

Положення розроблене відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», на виконання Наказу Міністерства освіти і науки України від 18.06.2026 № 961 «Про внесення змін до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядку застосування заходів виховного впливу», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.07.2026 за № 1078/46472, Порядку застосування заходів виховного впливу (наказ МОН від 28.12.2019 № 1646 у редакції наказу МОН від 18.06.2026 № 961), Постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», Постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми» та Постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585.

Основні терміни, що використовуються в цьому Положенні:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпечності та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливлюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство стосовно дитини - будь-який умисний акт (дія чи бездіяльність) всупереч волі дитини, який порушує її права, свободи, законні інтереси та/або завдає їй фізичної, психологічної, моральної, економічної чи сексуальної шкоди.

Булінг (цькування) - психологічне, фізичне, економічне чи сексуальне насильство, тобто будь-яке умисне діяння (дія або бездіяльність), у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично (два або більше разів протягом 12 місяців) вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або

дитиною стосовно іншого учасника цього колективу, та яке порушує права, свободи, законні інтереси постраждалої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають чи проживали однією сім'єю, але не перебувають чи не перебували у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає або проживала особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, а також погрози вчинення таких діянь.

Учасники колективу - здобувачі освіти, педагогічні, науково-педагогічні, адміністративні працівники, технічний, допоміжний та господарський персонал закладу освіти, інші особи, залучені до освітнього процесу.

Кривдник - учасник колективу, який вчинив насильство, зокрема булінг (цькування), стосовно іншого учасника цього колективу.

Постраждала особа - учасник колективу, стосовно якого вчинено насильство.

Свідок - особа, яка була очевидцем насильства або якій відомі будь-які обставини, що стосуються випадку насильства.

Головними принципами діяльності закладу освіти у сфері протидії насильству є:

- забезпечення найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- недопущення повторної травматизації (ретравматизації) учасників освітнього процесу;
- гарантування права дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості;
- недискримінація за будь-якими ознаками та рівність прав усіх учасників колективу;
- конфіденційність та захист персональних даних;
- партнерство між педагогічним колективом, батьками (законними представниками) та органами учнівського самоврядування.

ІІ. ПРОЯВИ ТА ОЗНАКИ НАСИЛЬСТВА

Проявами, що можуть свідчити про випадок насильства або наявність потенційних ризиків його виникнення, є:

- різка зміна звичної поведінки дитини (замкнутість, тривожність, демонстрація страху, депресивні стани, аутоагресія, суїцидальні прояви);
- немотивовані прогули, систематичні пропуски навчальних занять, категорична відмова відвідувати заклад освіти;
- наявність явних фізичних ушкоджень, травм, синяків та намагання приховати обставини їх отримання;
- вимагання особистих речей, грошей, їжі або постійне «зникнення» чи пошкодження особистого майна дитини;
- ізоляція дитини з боку колективу, уникнення спілкування, демонстрація страху перед окремими учасниками освітнього процесу;
- образливі жести, залякування, принизливі жарти, висловлювання сексуального чи інтимного характеру, поширення фото-, відео- чи аудіоматеріалів принизливого або інтимного змісту в мережі Інтернет чи месенджерах.

За видами насильство поділяється на:

Фізичне насильство: будь-які небажані фізичні дії (ляпаси, стусани, штовхання, щипання, завдання ударів, примушування до фізичних дій).

Психологічне насильство: словесні образи, погрози, приниження гідності, систематичне переслідування, залякування, провокування почуття провини, заниження самооцінки, поширення образливих чуток.

Економічне насильство: позбавлення їжі, одягу, коштів, майна, вимагання грошей, примушування до праці, умисне перешкоджання в отриманні освітніх послуг.

Сексуальне насильство: будь-яка небажана поведінка сексуального характеру (вербальна, невербальна чи фізична), включно з образливими жестами, непристойними жартами, прізвиськами, поширенням інтимних матеріалів.

Проявами, які можуть свідчити про випадок насильства, є:

- замкнутість, тривожність, страх або демонстрація відсутності страху,
- ризикована, зухвала поведінка;
- неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниження спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та погане самопочуття;
- вимагання особистих речей, їжі, грошей;
- пошкодження або зникнення майна та особистих речей;
- жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення інформації сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- фото-, відео- та аудіоматеріали образливого змісту, фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- поширення інформації з метою заподіяння шкоди.

Про наявність ознак насильства може свідчити вчинення будь-якого умисного діяння, що вчиняється всупереч волі, бажанню, без згоди постраждалої особи та порушує її права, свободи, законні інтереси та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків, зокрема:

- позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх та інших послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, поширення фото-, відео- та аудіоматеріалів знущань, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка небажана форма вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток, фото-, відео- та аудіоматеріалів сексуального (інтимного) змісту;

- будь-які небажані фізичні дії, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення насильства особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками колективу закладу освіти, або дитиною стосовно іншого учасника цього колективу.

Насильство вважається систематичним, якщо воно вчиняється два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок насильства або з дня вчинення першого насильства (незалежно від наявності повідомлення та/або реєстрації повідомлення про перший випадок насильства).

ІІІ. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА СИСТЕМА ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ

Основні завдання Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти:

- запровадження порядку дій, спрямованих на запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми,
- своєчасне подання і розгляд повідомлень про виявлені прояви або ознаки насильства, зокрема булінгу (цькування), реагування на такі повідомлення;
- надання допомоги постраждалим особам, прийняття відповідних рішень;
- запобігання та протидію повторенню таких випадків;
- формування у працівників закладу відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.
- вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;

З метою протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми закладом забезпечується впровадження таких основних заходів:

превентивні заходи:

- затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини окремим наказом керівника закладу освіти;
- затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) окремим наказом керівника закладу освіти або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням закладу;
- затвердження форми анкети анонімного опитування для дітей окремим наказом керівника закладу освіти;
- інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності Рівненського ліцею №22, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації;
- врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників;

заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною;

- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у закладі (далі — повідомлення);

заходи з навчання та підвищення обізнаності щодо запобігання та протидії насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників Рівненського ліцею №22 та інших фахівців, які контактують з дітьми;

- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);

- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

заходи з моніторингу та оцінки виконання положення / типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

- збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей, батьків, персоналу); -аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);

заходи з інформування (розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).

Система запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в закладі освіти створюється керівником закладу освіти відповідно до Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 червня 2025 року № 658.

Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в закладі освіти є постійним системним процесом, спрямованим на:

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання насильству, зокрема булінгу (цькування), та (або) потенційних ризиків його виникнення;

- виявлення проявів і ознак насильства, зокрема булінгу (цькування), та (або) потенційних ризиків його виникнення;

- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів протидії насильству, зокрема булінгу (цькування), та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в закладі освіти ґрунтується на принципах:

- найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;

- недискримінації за будь-якими ознаками;

- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;

- партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом закладу освіти і батьками (іншими законними представниками) дитини;

- особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;

- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;

- гендерної рівності;

- участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

Діяльність щодо запобігання та протидії насильству, зокрема булінгу (цькуванню), в закладі освіти спрямована на:

- створення безпечного і здорового освітнього середовища в закладі освіти;

- визначення стану, причин і передумов поширення в закладі освіти насильства, зокрема булінгу (цькування);

- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про насильство, зокрема булінг (цькування);

- формування в учасників колективу ненасильницьких моделей поведінки, культури діалогу та ненасильницької, безконфліктної комунікації, у тому числі шляхом залучення органів учнівського самоврядування до реалізації превентивних заходів із запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню);

- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного запобігання насильству, зокрема булінгу (цькуванню).

IV. СПОСОБИ ПОДАННЯ ТА ПОРЯДОК РЕЄСТРАЦІЇ ПОВІДОМЛЕНЬ

Будь-який працівник Рівненського ліцею №22, здобувач освіти, батьки чи інші учасники освітнього процесу, які виявили прояви або ознаки можливого насильства, мають право та обов'язок повідомити про це керівника закладу освіти.

У закладі освіти забезпечується функціонування таких доступних та відкритих способів подання повідомлень:

- усна заява або письмове звернення на ім'я керівника закладу освіти;

- спеціальна скринька для паперових повідомлень, встановлена у фойє закладу в місці, вільному від відеоспостереження;

- телефонна лінія закладу освіти;

- спеціальна адреса електронної пошти закладу освіти або онлайн-форма зворотного зв'язку на офіційному вебсайті.

Повідомлення про можливі випадки насильства можуть подаватися також анонімно.

Усі повідомлення (зокрема й анонімні) підлягають обов'язковій реєстрації у день їх надходження спеціально призначеною відповідальною особою у паперовому та/або електронному Журналі реєстрації повідомлень про можливі випадки насильства. Повідомлення, що надійшли у вихідні, святкові чи позаробочі дні, реєструються в перший наступний робочий день.

У разі якщо у вчиненні насильства підозрюється безпосередньо керівник закладу освіти, повідомлення подається засновнику закладу освіти або відповідному органу управління освітою.

V. ДІЇ ПРАЦІВНИКІВ РІВНЕНСЬКОГО ЛІЦЕЮ №22

У разі виявлення безпосереднього випадку насильства чи його ознак зобов'язані:

- негайно вжити заходів для припинення небезпечних дій та убезпечення учасників конфлікту;

- оцінити стан постраждалої дитини, за потреби надати домедичну допомогу, викликати шкільного медичного працівника або бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги (103);

- у разі безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини самостійно терміново звернутися до органів Національної поліції України (102);

- невідкладно повідомити керівника закладу освіти в усній або письмовій (зокрема електронній) формі;

- повідомити принаймні одного з батьків (законних представників) постраждалої дитини та дитини, яка вчинила насильство (дитини-кривдника) (комунікація узгоджується з адміністрацією закладу).

Працівникам закладу освіти категорично забороняється:

- очікувати повторного випадку насильства для запуску процедури реагування;

- проводити самостійні допити учнів, влаштовувати «очні ставки» чи публічні з'ясування стосунків;

- вимагати від дитини «докази булінгу» або примушувати дітей миритися без дотримання встановлених процедур;

- давати дитині обіцянки абсолютної таємниці (необхідно м'яко пояснити, що інформацію буде передано фахівцям задля її захисту).

VI. ПОВНОВАЖЕННЯ ДИРЕКТОРА РІВНЕНСЬКОГО ЛІЦЕЮ №22

- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію,

- забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за виконанням, в якому обов'язково визначаються суб'єкти виконання Положення (адміністрація, волонтери, працівники, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми), до кого застосовується Положення та Типова програма, вимоги щодо політики найму працівників, пов'язані із політикою запобігання насильству (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації), вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини);

- інформує здобувачів освіти та їх батьків, працівників закладу про їх обов'язок повідомляти про випадки насильства, зокрема булінгу (цькування), з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

- забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників закладу, інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи суб'єкта роботи з дітьми та молоддю;

- забезпечує функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, усна заява), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення;

- визначає особу, яка забезпечує реєстрацію (у паперовій або електронній формі) та облік повідомлень про можливі випадки насильства у спосіб, визначений закладом освіти;

- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;

- невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;

- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;

- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників закладу з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Має розглянути зареєстроване повідомлення протягом однієї доби (24 годин) з моменту реєстрації.

У разі виявлення ознак насильства керівник закладу зобов'язаний невідкладно (у строк, що не перевищує 3 годин з часу виявлення ознак):

- вжити заходів для припинення насильства та запобігання його повторенню;

- повідомити батьків (законних представників) дітей (крім випадків, коли батьки є кривдниками);

- письмово повідомити уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та Службу у справах дітей за місцем розташування закладу з одночасним інформуванням Нацсоцслужби та Державної служби у справах дітей;

- за потреби викликати бригаду екстреної медичної допомоги.

Зобов'язаний не пізніше ніж протягом 3 робочих днів з дня отримання повідомлення скликати засідання Комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми.

У разі невиявлення ознак насильства інформація аналізується на предмет наявності ризиків, після чого вживаються превентивні заходи.

VII. РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ КОМІСІЇ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА

Повноваження Комісії:

Склад комісії формується з урахуванням її основних завдань та затверджується керівником суб'єкта.

Склад комісії не може бути менше п'яти осіб. До нього входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії.

До складу комісії входять працівники закладу, зокрема педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог, а також представники служби у справах дітей за місцем розташування суб'єкта та надавача соціальних послуг, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою). До складу комісії не може входити працівник закладу, щодо якого надійшло повідомлення.

Член комісії, щодо якого надійшло повідомлення, виключається зі складу комісії.

Кожен член комісії повинен не допускати конфлікту інтересів під час виконання своїх обов'язків. У разі виявлення конфлікту інтересів член комісії зобов'язаний негайно письмово повідомити про це голові комісії. У разі виявлення конфлікту інтересів голови комісії він має утриматися від участі в опрацюванні відповідного повідомлення, письмово повідомивши заступнику голови комісії. У такому разі функції голови комісії виконує заступник голови комісії.

Головою комісії є директор закладу.

Головою комісії не може бути директор закладу, щодо якого надійшло повідомлення.

Голова комісії:

- організовує роботу комісії;
- визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії;
- забезпечує дотримання строків та процедур;
- визначає порядок денний і перелік питань, що підлягають розгляду;
- забезпечує моніторинг ефективності заходів реагування.

У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник.

У разі відсутності голови комісії та його заступника обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією під час засідання за поданням її секретаря.

У разі встановлення під час діяльності комісії факту вчинення головою комісії насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, голова комісії підлягає негайному виключенню зі складу комісії. У такому випадку обов'язки голови комісії виконує його заступник.

Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається під час засідання за поданням голови комісії або його заступника.

Член комісії має право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

Член комісії зобов'язаний:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні.

Метою діяльності комісії є:

- запобігання випадкам насильства та жорстокого поводження з дітьми під час провадження діяльності закладу;
- з'ясування причин, які призвели до випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, та вжиття заходів для усунення таких причин.

Діяльність комісії провадиться з дотриманням принципів:

- законності;
- верховенства права;
- забезпечення найкращих інтересів дитини;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення;
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною;
- нетерпимості насильства та жорстокого поводження з дитиною та визнання його суспільної небезпеки.

Комісія у своїй діяльності керується Законами України "Про інформацію", "Про захист персональних даних", "Про охорону дитинства", "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей", постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 "Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини" (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561), від 1 червня 2020 р. № 585 "Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах" (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779) та іншими актами законодавства.

До завдань комісії належать:

- збір інформації щодо обставин випадку насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, зокрема пояснень сторін насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною; опрацювання повідомлень, аналіз зібраної інформації щодо обставин, зазначених у повідомленні;
- оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;

- надання рекомендацій щодо добровільного проходження особами, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, відповідної програми для таких осіб;

- підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію насильству та/або жорстокому поводженню з дітьми;

- здійснення моніторингу виконання рекомендацій комісії і надання відповідної інформації службі у справах дітей за місцем розташування закладу;

- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків, що мають значення для об'єктивного розгляду заяви у разі їх надходження від батьків або інших законних представників дитини.

Комісія має право:

- оцінювати потреби сторін насильства та/або жорстокого поводження з дитиною в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, зокрема із залученням фахівців служби у справах дітей та надавача соціальних послуг;

- рекомендувати особам, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, проходження відповідної програми для таких осіб;

- визначати причини насильства та/або жорстокого поводження, а також необхідні заходи для усунення таких причин;

- здійснювати моніторинг ефективності соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, заходів впливу та коригування (за потреби) відповідних послуг та заходів;

- надавати рекомендації для працівників закладу щодо доцільних методів здійснення заходів з дітьми, які стали стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною;

- надавати рекомендації для батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною.

Формою роботи комісії є засідання, які проводяться очно, а в разі потреби - дистанційно чи у змішаному форматі, коли частина членів комісії беруть участь у її роботі дистанційно.

Дату, час, місце і формат проведення засідання комісії визначає її голова, за відсутності голови комісії - його заступник.

Засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

Секретар комісії не пізніше ніж за добу повідомляє членам комісії, а також іншим заінтересованим особам про порядок денний запланованого засідання, дату, час, місце і форму його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронній або паперовій формі.

Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшістю голосів затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії. За відсутності голови комісії вирішальним є голос його заступника.

Під час проведення засідання комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії за формою, затвердженою в установленому порядку.

До участі у засіданні комісії можуть залучатися батьки або інші законні представники дитини (за згодою), крім випадків, коли вони є кривдниками дитини, а також особи, які стали свідками випадку насильства та/або жорстокого поводження з дитиною.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;

- ставити питання по суті розгляду;

- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

Голова комісії доводить до відома заінтересованих осіб та Державної служби у справах дітей рішення комісії згідно із протоколом засідання та здійснює контроль за його виконанням.

Строк опрацювання комісією повідомлень та виконання нею своїх завдань не має перевищувати 10 робочих днів із дня їх отримання керівником суб'єкта.

Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється виключно рішенням суду, яке набрало законної сили, і не є метою чи завданням комісії.

Рішення комісії приймаються з обов'язковим дотриманням принципу найкращих інтересів дитини. Комісія зобов'язана забезпечити право дитини бути вислуханою відповідно до її віку та рівня зрілості.

Вислуховування дитини на засіданні комісії здійснюється безпосередньо у присутності батьків або їхніх представників та за участю практичного психолога або соціального педагога. Батьки можуть надати письмову згоду щодо проведення вислуховування дитини без їхньої участі. Дитина може надати у письмовій формі інформацію про факт(и) насильства або іншу відому інформацію.

Факт вислуховування дитини, форма його проведення та основний зміст висловленої позиції підлягають обов'язковій фіксації в матеріалах розгляду.

У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник закладу невідкладно у строк, що не перевищує трьох годин з часу виявлення ознак насильства, вживає заходи для припинення насильства та унеможливлення повторного вчинення насильства; повідомляє про це батьків або інших законних представників дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженого підрозділу органу Національної поліції України та службу у справах дітей за місцем розташування закладу освіти з одночасним інформуванням про це територіального органу Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 "Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах" (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779).

За потреби викликається бригада екстреної (швидкої) медичної допомоги.

VIII. КАДРОВА БЕЗПЕКА ТА ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ

Заборона роботи з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

Відповідно до статті 10 Закону України "Про охорону дитинства" забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи. Під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, заклад залишає за собою право опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

Порядок застосування виховного впливу

Порядок визначає комплекс заходів виховного впливу в закладі, що можуть застосовуватися для відновлення та нормалізації відносин між кривдниками, постраждалими особами і свідками насильства; недопущення повторення випадку насильства; загальної превенції випадків насильства.

Заходи виховного впливу забезпечують корекцію поведінки кривдників, зокрема виправлення деструктивних реакцій та способів поведінки у міжособистісних стосунках; надання психологічної допомоги та підтримки постраждалій особі і свідкам насильства.

Комплекс заходів визначається та реалізується таким чином, щоб:

- не завдавати додаткової шкоди психологічному стану учасникам колективу;
- не допускати повторної травматизації;
- забезпечувати право дитини на безпечне освітнє середовище.

Застосування заходів, спрямованих на примирення сторін, допускається виключно:

- за добровільною згодою постраждалої дитини та її законних представників;
- за умови відсутності ризику повторного насильства або шкоди;

з урахуванням висновку практичного психолога (за наявності).

Комплекс заходів до учасників колективу визначає комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (далі — комісія), склад якої затверджується керівником закладу освіти.

Рішення комісії має містити, зокрема:

- мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів виховного впливу, психологічної допомоги та підтримки;
- критерії визначення співвідношення між запланованими та отриманими результатами;
- строки та суб'єктів, відповідальних за реалізацію відповідних заходів;
- обґрунтування, чому запропоновані заходи відповідають найкращим інтересам кожної залученої дитини.

Комісія зобов'язана здійснювати моніторинг ефективності застосування визначених нею заходів та у разі необхідності коригує їх.

Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними працівниками закладу освіти, фахівцями служби у справах дітей та центру соціальних служб із залученням необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України та інших суб'єктів реагування на випадки насильства.

Психологічний та соціально-педагогічний супровід застосування заходів виховного впливу здійснюють у межах своїх посадових обов'язків практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти, зокрема:

- діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз її динаміки;
- розробку заходів психологічної підтримки постраждалої особи та їх реалізацію із залученням та за згодою батьків або інших законних представників дитини;
- розробку заходів психологічної підтримки кривдника та їх реалізацію із залученням та за згодою батьків або інших законних представників дитини;
- консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу;
- розробку та реалізацію профілактичних заходів.

Діти, які вчинили булінг (цькування) або стосовно яких вчинено булінг (цькування), мають право на отримання послуги із соціально-психологічної реабілітації відповідно до пункту 22 Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2020 року № 585.

У разі, якщо рішенням суду особу, яка вчинила булінг (цькування), направлено для проходження програми для дітей та інших осіб, які вчинили булінг (цькування), директор закладу зобов'язаний сприяти проходженню такою дитиною цієї програми.

За відсутності судового рішення про направлення особи, яка вчинила булінг (цькування), комісія може рекомендувати такій особі пройти зазначену програму на добровільній основі, а діти віком до 16 років можуть пройти таку програму за згодою батьків (інших законних представників дитини). Директор закладу зобов'язаний сприяти проходженню такою особою цієї програми.

Комісія може рекомендувати особам, які стали свідками або постраждали від насильства, зокрема булінгу (цькування), проходження Типової програми для дітей та інших осіб, які постраждали від булінгу (цькування) або стали його свідком. Керівник закладу освіти зобов'язаний сприяти проходженню такими особами цієї програми.

IX. ІНФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

Інформування батьків з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню.

Рівненським ліцеєм №22 розробляються та/або поширюються інформаційні матеріали з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми шляхом:

- розміщення на інформаційних стендах у приміщенні закладу, розповсюдження серед працівників, дітей, їх батьків або інших законних представників дитини у формі буклетів (листівок);
- надсилання через батьківські, учнівські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті закладу та його сторінках у соціальних мережах;
- проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

Інформування працівників з питань запобігання та протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

Рівненський ліцей №22 забезпечує інформування працівників з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми (далі — інформування), що передбачає такі напрями (теми):

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного, сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу (цькування) серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

Інформування дітей здійснюється шляхом:

- проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування;
- проведення ігор та рольових вправ, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав;

- впровадження занять за типом діяльності закладу з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації;

- співпраці з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;

- організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);

- використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування дітей у цікавій та доступній формі щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознайомлення з ознаками та формами насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, процедури повідомлення про насильство та жорстоке поводження, передбаченої закладом, алгоритму дій у разі виявлення насильства, способів та механізмів отримання допомоги, можливих наслідків для особи, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

Також для проведення інформування дітей, батьків або інших законних представників дітей, працівників закладу можуть залучатися експерти, фахівці, зокрема представники органів місцевого самоврядування, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій.

Індикатори спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

З метою запобігання насильству або жорстокому поводженню з дітьми директор закладу забезпечує виявлення поведінки дітей, працівників закладу, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження.

Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення.

Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини, а також інші індикатори.

Унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною з боку працівників Рівненського ліцею №22.

З метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною працівники закладу повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

Оцінювання ризиків насильства.

Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, Рівненський ліцей №22 аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;

- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться Рівненським ліцеєм №22 із залученням сторін, зокрема дітей.

Дії при неналежному виконанні закладом повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми.

Про невиконання, неналежне виконання закладом повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

X. ПРОФІЛАКТИЧНА ТА ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Профілактика насильства є постійним системним процесом закладу освіти, що включає:

- виявлення факторів ризику та їх нейтралізацію;
- формування в учасників колективу навичок ненасильницької комунікації, культури діалогу та безконфліктного спілкування;
- розвиток соціального та емоційного інтелекту здобувачів освіти;
- залучення органів учнівського самоврядування до превентивних заходів;
- інтеграцію заходів Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?»;
- проведення просвітницької роботи з батьками.